

SXEDIO.G44

28.9.1958: Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΦΟΒΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝΙΖΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΝΑ ΠΕΣΕΙ Η ΚΥΠΡΟΣ ΣΕ ΝΕΑ ΑΓΓΛΙΚΗ ΠΑΓΙΔΑ. Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Ο Μακάριος είχε πολλούς λόγους για να αποφασίσει αλλαγή πορείας προς την ανεξαρτησία, αλλά ο βασικός ήταν η απόφαση του πρωθυπουργού της Βρετανίας να επιβάλει το σχέδιο Μακμίλλαν που προέβλεπε τριμερή συγκυριαρχία μεταξύ της Βρετανίας, της Τουρκίας και της Ελλάδας και μετά την άρνηση της Ελλάδας μεταξύ Βρετανίας και Τουρκίας.

Ήταν ακόμα οι υποσχέσεις των Εργατικών ότι αν τους πρότεινε μια νέα θέση, θα μπορούσαν να την προωθήσουν οι ίδιοι στη χώρα τους.

Ακόμα ήταν και οι Αμερικανοί που δρούσαν στο παρασκήνιο και οι οποίοι όπως αποκάλυψε ο ίδιος ο Μακάριος, τον συμβούλευσαν να κάμει στροφή προς την ανεξαρτησία.

Οι αμερικανοί όπως είπε ο ίδιος αργότερα (**21 Νοεμβρίου 1958**) τον είχαν ενθαρρύνει σε σημείο που πείστηκε ότι θα συναντούσε υποστήριξη στην προσπάθεια του ενώ ήταν δεδηλωμένη από το παρελθόν η ύποστήριξη των Ινδιών και άλλων χωρών.

Παράλληλα η ελληνική Κυβέρνηση συζητούσε με τους Τούρκους θέμα ανεξαρτησίας από την εποχή της απόλυσης του Μακαρίου από τις Σευχέλλες όπως είχε αποκαλύψει ο Έλληνας πρεσβευτής στην Αγκυρα Ι. Πεσμαζόγλου.

Ο ίδιος ο Μακάριος μίλησε για τις ενθαρρύνσεις που είχε από αμερικανικής πλευράς και επίσημα από το Στέϊτ Ντιπάρμεντ να προχωρήσει στην ανεξαρτησία σε συνέντευξη του στην εφημερίδα " Τάϊμς" της Νέας Υόρκης στις **21.11.1958** "Είμαι εις θέσιν να είπω ότι έτυχον ενθαρρύνσεως εκ μέρους του Στέϊτ Ντιπάρμεντ, όπως εγείρω την αξίωσιν δι'

ανεξαρτησίαν. Βεβαίως το Στέϊτ Ντιπάρμεντ δεν λέγει τούτο δημόσια εκ φόβου τουρκικής αντιδράσεως. Το Στέϊτ Ντιπάρμεντ μου είπε ότι οι Βρετανοί είναι περισσότερο διατεθειμένοι να δεχθούν την ανεξαρτησίαν παρά οι Τούρκοι"

(Μεταγλώττιση)

"Είμαι σε θέση να πω ότι έτυχα ενθάρρυνσης από μέρους του Στέϊτ Ντιπάρμεντ, να εγείρω την αξίωση για ανεξαρτησία. Βεβαίως το Στέϊτ Ντιπάρμεντ δεν λέγει αυτό δημόσια από φόβο τουρκικής αντίδρασης. Το Στέϊτ Ντιπάρμεντ μου είπε ότι οι Βρετανοί είναι περισσότερο διατεθειμένοι να δεχθούν την ανεξαρτησία παρά οι Τούρκοι".

Αργότερα ο Μακάριος σαν αντίδρασαν ο αμερικανοί από τις αποκαλύψεις του προσπάθησε να κολάσει τα πράγματα λέγοντας ότι είχε ενθαρρυνθεί από αμερικανικούς κύκλους και όχι από το Στέϊτ Ντιπάρμεντ, κατ' ευθείαν.

Μετά την απόφαση του να επιδιώξει λύση ανεξαρτησίας ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος έσπευσε να ενημερώσει και τον αρχηγό της ΕΟΚΑ μέσω του ταχυδρομείου της Οργάνωσης.

Στην επιστολή του ο Μακάριος, που έφθασε στα χέρια του Διγενή στις 28 Σεπτεμβρίου, διατύπωνε τις σκέψεις του και τόνιζε ότι αργά ή γρήγορα θα αναγκάζοταν να ακολουθήσει πορεία προς την ανεξαρτησία.

Ανέφερε ο Μακάριος στην επιστολή του:

"Όπως θα έχης πληροφορηθή εν τω μεταξύ από τας εφημερίδας, προέβην χθες προς την βουλευτίναν Κασλ εις δηλώσεις, διά των οποίων ουσιαστικώς δημιουργείται νέα κατάστασις. Εδήλωσα, ότι, εάν η Βρετανική Κυβέρνησις εγκαταλείψη το σχέδιον Μακμίλλαν- Φουτ, θα ήμην διατεθειμένος, μετά τακτήν προθεσίαν αυτοκυβερνήσεως, να δεχθώ καθεστώς ανεξαρτησίας, μη δυνάμενον να μεταβληθή ειμή κατόπιν αποφάσεως των Ηνωμένων Εθνών. Καίτοι η νέα

αύτη γραμμή είναι δυνατόν να χαρακτηρισθή ως παραχώρησις, αποτελεί τακτικήν, την οποίαν επέβαλεν η παρούσα κατάστασις και η ψύχραιμος αντιμετώπισις της πραγματικότητας.

Αι τελευταίαι πληροφορίαι τας οποίας είχαν, ήσαν πάρα πολύ αποκαρδιωτικάι. Συμφώνως προς αυτάς η βρετανική Κυβέρνησις φέρεται αποφασισμένη να εφαρμόση το σχέδιον της.

Εν τω μεταξύ η Βρετανική κοινή γνώμη εσημείωσε σοβαράν μεταστροφήν καθ' ημών, ο δε βρετανικός τύπος συμπεριλαμβανομένων και των Εργατικών εφημερίδων, οσάκις δεν καταφέρεται εναντίον μας, αποφεύγει προσεκτικώς, υπό την πίεσιν της κοινής γνώμης οιονδήποτε δημοσίευμα το οποίον θα προσέβαλλε το γόητρον των εν Κύπρω βρετανικών στρατευμάτων, αποσιωπά δε τα βασανιστήρια και την άλλην βάρβαρον στάσιν των δυνάμεων ασφαλείας και αρκείται να υπογραμμίζη την σοβαρότητα της καταστάσεως και την ανάγκην όπως προστατευθούν τα συμφέροντα των εν Κύπρω Τούρκων.

Εξ άλλου, η Αμερική έχει ευθυγραμμίσει πλήρως την πολιτικήν της μετά των Αγγλων.

Αι πιθανότητες εις τα Ηνωμένα Έθνη είναι άκρως περιορισμένα, με αίτημα δε αυτοδιαθέσεως, δεν θα είχαμεν ούτε την περυσινήν επιτυχίαν.

Η Μπαρμπάρα Κασλ, και άλλοι εργατικοί παράγοντες, εξεδήλωσαν αδυναμίαν να αντιδράσουν κατά του Βρετανικού σχεδίου, εκτός εάν ο Αρχιεπίσκοπος προσέφερε κάτι νέον, το οποίον θα απήχει ευμενώς υπό τας παρούσας συνθήκας εν Αγγλία.

Εν τοιαύτη περιπτώσει, είπον, θα ήσαν διατεθειμένοι να προβούν εις διάβημα παρά τω Βρετανώ Πρωθυπουργώ και να προωθήσουν διά του συνεργομένου κατ' αυτάς συνεδρίου των και των εφημερίδων των τας απόψεις του Αρχιεπισκόπου.

Δεν δύναμαι να προβλέψω από τούδε τας συνεπειάς, αλλά αύται δεν δύνανται να είναι κακαί. Αλλως τε και εις τα Ηνωμένα Έθνη μόνον επί της ανεξαρτησίας θα ηδυνάμεθα να έχωμεν ελπίδας. Είναι

τοιαύτη η θέσις της Ελλάδας μέσα εις τας Δυτικάς Συμμαχίας και το δυτικόν εν γένει στρατόπεδον, ώστε να δυσχεραίνεται αφαντάστως οιαδήποτε αποφασιστική ενέργεια προς ουσιαστικήν και θετικήν υποστήριξιν του κυπριακού αιτήματος. Μόνον εγκατάλειψις του Δυτικού στρατοπέδου θα εδημιούργει νέαν κατάστασιν. Τοιούτον όμως εγχείρημα είναι τελείως απαράδεκτον από ελληνικής πλευράς.

Υπό τας υφισταμένας λοιπόν συνθήκας αργά ή γρήγορα θα είμεθα υποχρεωμένοι να καταλήξωμεν εις την λύσιν της ανεξαρτησίας. Επιβάλλετο, όθεν θαρραλέα και ραλιστική αντιμετώπισις της καταστάσεως και έγκαιρος λήψις αποφάσεων, πριν ή αι εξελίξεις εδημιούργουν τετελεσμένα γεγονότα. Διότι επιβολή του Βρετανικού σχεδίου-οσονδήποτε θαρραλέα και αποφασιστική και αν ήτο η αντίστασις του Ελληνικού Κυπριακού λαού- θα ωδήγει μοιραίως εις την διχοτόμησιν ή το ολιγώτερον θα διεμόρφωνε αυτομάτως καταστάσεις και θα εξησφάλιζεν εις τους τούρκους δικαιώμαστα, τα οποία θα ήτο αδύνατον ύστερον- και αν ακόμη μετεβάλλοντο αι διεθνείς συνθήκαι- να διαγραφώσιν".

(Μεταγλώττιση)

"Όπως θα έχεις πληροφορηθεί στο μεταξύ από τις εφημερίδες, χθες είχα προβεί προς τη βουλευτίνα Κασλ σε δηλώσεις, με τις οποίες ουσιαστικά δημιουργείται νέα κατάσταση. Εδήλωσα, ότι, εάν η Βρετανική Κυβέρνηση εγκαταλείψει το σχέδιο Μακμίλλαν- Φουτ, θα ήμουν διατεθειμένος, μετά από τακτή προθεσμία αυτοκυβέρνησης, να δεχθώ καθεστώς ανεξαρτησίας, που να μη μπορεί να μεταβληθεί παρά μόνο ύστερα από απόφαση των Ηνωμένων Εθνών. Παρόλον ότι η νέα αύτη γραμμή είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως παραχώρηση, αποτελεί τακτική, την οποία επέβαλε η παρούσα κατάσταση και η ψύχραιμη αντιμετώπιση της πραγματικότητας.

Οι τελευταίες πληροφορίες τις οποίες είχα, ήταν πάρα πολύ αποκαρδιωτικές. Σύμφωνα προς αυτές η βρετανική Κυβέρνηση φέρεται αποφασισμένη να εφαρμόσει το σχέδιο της.

Στο μεταξύ η Βρετανική κοινή γνώμη σημείωσε σοβαρή μεταστροφή εναντίον μας, ο δε βρετανικός τύπος συμπεριλαμβανομένων και των Εργατικών εφημερίδων, όταν δεν καταφέρεται εναντίον μας, αποφεύγει προσεκτικά, υπό την πίεση της κοινής γνώμης οποιοδήποτε δημοσίευμα το οποίο θα προσέβαλλε το γόητρο των βρετανικών στρατευμάτων στην Κύπρο, αποσιωπά δε τα βασανιστήρια και την άλλη βάρβαρη στάση των δυνάμεων ασφαλείας και αρκείται να υπογραμμίζει τη σοβαρότητα της κατάστασης και την ανάγκη όπως προστατευθούν τα συμφέροντα των Τούρκων στην Κύπρο.

Εξ άλλου, η Αμερική έχει ευθυγραμμίσει πλήρως την πολιτική της με τους Άγγλους.

Οι πιθανότητες στα Ηνωμένα Έθνη είναι άκρως περιορισμένες, με αίτημα δε αυτοδιάθεση, δεν θα είχαμε ούτε την περσινή επιτυχία.

Η Μπαρμπάρα Κασλ, και άλλοι εργατικοί παράγοντες, εξεδήλωσαν αδυναμία να αντιδράσουν κατά του Βρετανικού σχεδίου, εκτός εάν ο Αρχιεπίσκοπος προσέφερε κάτι νέο, το οποίο θα απηχούσε ευμενώς από τις παρούσες συνθήκες στην Αγγλία.

Σε τέτοια περίπτωση, είπα, θα ήταν διατεθειμένοι να προβούν σε διάβημα παρά το Βρετανό Πρωθυπουργό και να προωθήσουν με το συνέδριο τους που συνέρχεται αυτές τις ημέρες των και μέσω των εφημερίδων τους τις απόψεις του Αρχιεπισκόπου.

Δεν μπορώ να προβλέψω από τώρα τις συνέπειες, αλλά αυτές δεν μπορούν να είναι κακές. Αλλωστε και στα Ηνωμένα Έθνη μόνο στην ανεξαρτησία θα μπορούσαμε να έχουμε ελπίδες. Είναι τέτοια η θέση της Ελλάδας μέσα στις Δυτικές Συμμαχίες και το δυτικό γενικά στρατόπεδο, ώστε να δυσχεραίνεται

αφάνταστα οποιαδήποτε αποφασιστική ενέργεια προς ουσιαστική και θετική υποστήριξη του κυπριακού αιτήματος. Μόνο εγκατάλειψη του Δυτικού στρατοπέδου θα δημιουργούσε νέα κατάσταση. Τέτοιο όμως εγχείρημα είναι τελείως απαράδεκτο από ελληνικής πλευράς.

Υπό τις υφιστάμενες λοιπόν συνθήκες αργά ή γρήγορα θα είμαστε υποχρεωμένοι να καταλήξουμε στη λύση της ανεξαρτησίας. Επιβάλλετο, λοιπόν θαρραλέα και ρεαλιστική αντιμετώπιση της κατάστασης και έγκαιρη λήψη αποφάσεων, πριν ή οι εξελίξεις θα δημιουργούσαν τετελεσμένα γεγονότα. Διότι επιβολή του Βρετανικού σχεδίου-οσονδήποτε θαρραλέα και αποφασιστική και αν ήταν η αντίσταση του Ελληνικού Κυπριακού λαού- θα οδηγούσε μοιραία στη διχοτόμηση ή το ολιγότερο θα διαμόρφωνε αυτόματα καταστάσεις και θα εξασφάλιζε στους τούρκους δικαιώματα, τα οποία θα ήταν αδύνατο ύστερα- και αν ακόμη μεταβάλλονταν οι διεθνείς συνθήκες- να διαγραφούν".

Ο Διγενής απάντησε στο Μακάριο στις 29 Σεπτεμβρίου με την ακόλουθη μακροσκελή επιστολή του με την οποία εξέφραζε και παράπονα για την πολιτική της ελληνικής Κυβέρνησης:

"Είμαι υποχρεωμένος να επαναλαμβάνω εκάστοτε, ότι το Κυπριακόν δεν είναι δυνατόν να λυθή ευνοϊκώς υπέρ ημών, εφόσον γίνεται αντιληπτόν από τους Δυτικούς ότι η ελληνική Κυβέρνησις "μπλοφάρει" εις τας δήθεν απειλάς της, αντί να απαιτή.

Είναι, βέβαια, δικαίωμα της Ελληνικής Κυβερνήσεως να κατευθύνη την εξωτερικήν πολιτικήν της Ελλάδος, αλλά και δικαίωμα αναφαίρετον ημών να λέγωμεν, ότι αυτή σφάλλει και να την επικρίνωμεν ότι χειρίσθη το Κυπριακόν κατά τρόπον αξιοθρήνητον. Θα έλθη καιρός διά δημοσίας συζητήσεως να αντιληφθής πας τις που ευρίσκεται το δίκαιον. Υποχρέωσις εξ άλλου της ελληνικής Κυβερνήσεως είναι να πη καθαρά στην ηγεσία του Κυπριακού αγώνος τας δυνατότητας της διά να λάβη πλέον αποφάσεις, τόσον όσον αφορά τας σχέσεις της με την Ελληνικήν Κυβέρνησιν, όσον

και επί της πορείας του αγώνος. Διότι είναι ανήκουστον ο κυπριακός λαός να σχηματίζη εκατόμβας με την ελπίδα να επιτύχη του σκοπού του, η δε ελληνική Κυβέρνησις, εν ονόματι των συμμαχιών της προς τους... εχθρούς του, να μη εκμεταλλεύεται ταύτας, αλλά και να σιωπά και να τας αφήνη να συνεχίζωνται. Παρελάβαμεν έναν λαόν, τον εξωθήσαμεν εις έναν ηρωϊκόν αγώνα εις τον οποίον ούτος μας έδωσε ό,τι του ζητήσαμεν και εν τούτοις ύστερα από 3,5 έτη, ύστερα από εκατόμβας, ύστερα από ανηκούστους καταστροφάς και καταπιέσεις που υπέστη, ύστερα από πράξεις ηρωϊσμού εκ μέρους του, αι οποίαι προκαλούν τον θαυμασμόν, αλλά και υπερηφάνειαν, τον παραδίδομεν εις στυγνοτέραν ή μέχρι σήμερον δουλείαν και μάλιστα εις δύο αφέντας αντί ενός με πιθανότητα να μη εξέλθη πλέον εκ του τάφου εις τον οποίον τον ερρίψαμεν.

Ποίος εξ ημών των ηγετών του θα τολμήση να τον ατενίση;

Αλλά και ποίος εξ ημών είναι άξιος να επιζήση μιας τοιαύτης κατασχύνης;

Και εγώ μεν θα πράξω το καθήκον μου απέναντι του λαού αυτού, όπως το αντιλαμβάνομαι, μη έχων πλέον καμμίαν δέσμευσιν παρά προς την εθνικήν και ατομικήν μου αξιοπρέπειαν. Η ελληνική Κυβέρνησις και ο Αρχιεπίσκοπος, ας πράξουν το ιδικόν των, καθιστώντες γνωστόν εις τον κυπριακόν λαόν, την πραγματικήν αλήθειαν, ώστε να μη τρέφη ούτος αυταπάτας, και να μετριάσθουν αι άνευ πλέον λόγου, μη εκμεταλλευθείσαι μέχρι τούδε, θυσίαι του. Οφείλουν επίσης να του πουν καθαρά τι αναμένουν από τούτον σήμερον και αν χρειάζωνται οι αγώνες του και αι τοιούτου είδους και τοιαύτης κλίμακος θυσίαι του. Σήμερον αγνοούμεν ποίος ο σκοπός του αγώνος και ποία η μορφή, η οποία πρέπει να του δοθή. Ομιλούμεν μόνον περί αδυναμίας της Ελληνικής διπλωματίας να εκμεταλλευθή τον αγώνα μας και του αδυνάτου να κάμψη αύτη την Βρεττανικήν αδιαλλαξίαν. Ουδείς συντονισμός υπάρχει διπλωματικού και μαχητικού

αγώνος. Ίσως μάλιστα, ως αντιλαμβάνομαι, η διπλωματία, να θεωρή ότι ο μαχητικός αγών μας της παρεμβάλλει δυσχερείας. Εν τοιαύτη όμως περιπτώσει, οφείλει μετά παρρησίας να το πη, διά να καθορίσωμεν και ημείς την θέσιν μας, θέσιν όχι απέναντι της διπλωματίας, αλλά απέναντι του Κυπριακού λαού και σύμφωνα προς την τιμήν και το καθήκον μας.

Όσον αφορά τας νέας προτάσεις του Αρχιεπισκόπου περί ανεξαρτησίας, δεν γνωρίζω ποίον ακριβώς σκοπόν έχουν. Εάν σκοπός των, κατόπιν της χρεωκοπίας της Ελληνικής πολιτικής, είναι να καμφθή η Βρετανική αδιαλλαξία υπό την δήθεν πίεσιν των Αγγλων Εργατικών, φοβούμαι ότι θα πέσωμεν εις νέαν αγγλικήν παγίδα και αι προτάσεις αύται θα σημαίνουν την απαρχήν σειράς υποχωρήσεων μέχρις ότου φθάσωμεν εις ένα νέον σχέδιον- έκτρωμα.

Αγωνιζόμεθα αυτήν την στιγμήν να σταματήσωμεν την επιβολήν ενός εκτρώματος επί της ράχεως του Κυπριακού λαού και δεν το επιτυγχάνομεν, χάρις εις την ελληνικήν πολιτικήν. Πώς είναι δυνατόν, συνεπώς να ζητώμεν κάτι καλύτερον με την ελπίδα, ότι θα επιτύχωμεν τούτο, αφού η νοοτροπία της ελληνικής πολιτικής δεν άλλαξεν; Αυτό δεν δύναμαι να το κατανοήσω. Δεν είναι τα διάφορα σχέδια που λείπουν και που μπορεί να εμφανίση τας δεκάδας τοιούτων, εκείνο που λείπει είναι εκείνος, ο οποίος θα μπορέση να υποστηρίξη ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟΝ και να επιμείνη μέχρι τέλους διά την αποδοχήν του υπό των αντιπάλων μας. Ελαστικότης, μπορεί να υπάρξη ως προς τας λεπτομερείας του σχεδίου, ουχί όμως και ως προς τας βασικάς αρχάς του.

Μέχρι σήμερον αλλάξαμεν βασικώς αρκετά σχέδια, με αποτέλεσμα να μη γνωρίζωμεν και ημείς τι ακριβώς θέλουμε, αλλά και να φαινόμεθα εις τα όμματα φίλων και εχθρών ως λαός μη σταθερός εις τας επιδιώξεις του.

Εν πάση περιπτώσει δηλώ, ότι η αντίθεσις μου προς την ακολουθουμένην γενικώς πολιτικήν επί του Κυπριακού είναι οριστική. Δεν πρόκειται αύτη να

λάβη συγκεκριμένην εξωτερικήν μορφήν, διά να μη νομισθή, ότι θέλω να εκμεταλλευθώ τας περιστάσεις δια πολιτικές επιδώξεις, τας οποίας δεν έχω, ούτε ότι παρεμβάλλω προσκόμματα εις μίαν νέαν προσπάθειαν της πολιτικής διά διακανονισμόν του Κυπριακού και θα εξακολουθήσω να παραμένω στρατιώτης.

Εάν όμως αντιληφθώ ότι οι αγώνες του Κυπριακού λαού θα χαθούν, τότε θα είμαι υποχρεωμένος να απευθυνθώ μετά παρρησίας προς τον ελληνικόν και Κυπριακόν λαόν"

ΔΙΓΓΕΝΗΣ

(Μεταγλώττιση)

"Είμαι υποχρεωμένος να επαναλαμβάνω, ότι το Κυπριακό δεν είναι δυνατό να λυθεί ευνοϊκά υπέρ μας εφόσον γίνεται αντιληπτό από τους Δυτικούς ότι η ελληνική Κυβέρνηση "μπλοφάρει" στις δήθεν απειλές της, αντί να απαιτεί.

Είναι, βέβαια, διαίωμα της Ελληνικής Κυβέρνησης να κατευθύνει την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας, αλλά και δικαίωμα αναφαίρετο μας να λέγουμε, ότι αυτή σφάλλει και να την επικρίνουμε ότι χειρίσθηκε το Κυπριακό κατά τρόπο αξιοθρήνητο. Θα έλθει καιρός με δημόσια συζήτηση να αντιληφθεί ο καθένας που βρίσκεται το δίκαιο. Υποχρέωση εξ άλλου της ελληνικής Κυβέρνησης είναι να πει καθαρά στην ηγεσία του Κυπριακού αγώνα τις δυνατότητες της για να λάβει πλέον αποφάσεις, τόσο όσο αφορά τις σχέσεις της με την Ελληνική Κυβέρνηση, όσο και στην πορεία του αγώνα. Διότι είναι ανήκουστο ο κυπριακός λαός να σχηματίζει εκατόμβες με την ελπίδα να επιτύχει του σκοπού του, η δε ελληνική Κυβέρνηση, στο όνομα των συμμαχιών της προς τους... εχθρούς του, να μη εκμεταλλεύεται αυτές, αλλά και να σιωπά και να τις αφήνει να συνεχίζονται. Παρελάβαμε ένα λαό, τον εξωθήσαμε σε ένα ηρωικό αγώνα στον οποίο αυτός μας

έδωσε ό,τι του ζητήσαμε και εν τούτοις ύστερα από 3,5 έτη, ύστερα από εκατόμβες, ύστερα από ανήκουστες καταστροφές και καταπιέσεις που υπέστη, ύστερα από πράξεις ηρωϊσμού εκ μέρους του, οι οποίες προκαλούν τον θαυμασμό, αλλά και υπερηφάνεια, τον παραδίδομε σε στυγνότερη ή μέχρι σήμερα δουλεία και μάλιστα σε δύο αφέντες αντί ενός με πιθανότητα να μη βγει πλέον από τον τάφο στον οποίο τον ερρίψαμε.

Ποίος από μας τους ηγέτες του θα τολμήσει να τον ατενίσει;

Αλλά και ποιος από μας είναι άξιος να επιζήσει μιας τέτοιας καταισχύνης;

Και εγώ μεν θα πράξω το καθήκον μου απέναντι του λαού αυτού, όπως το αντιλαμβάνομαι, μη έχοντας πλέον καμμιά δέσμευση παρά προς την εθνική και ατομική μου αξιοπρέπεια. Η ελληνική Κυβέρνηση και ο Αρχιεπίσκοπος, ας πράξουν το δικό τους, καθιστώντας γνωστό στον κυπριακό λαό, την πραγματική αλήθεια, ώστε να μη τρέφει αυτός αυταπάτες, και να μετριάσθούν οι χωρίς πλέον λόγο θυσίες του που δεν έτυχαν εκμετάλλευσης. Οφείλουν επίσης να του πουν καθαρά τι αναμένουν από αυτόν σήμερα και αν χρειάζονται οι αγώνες του και ο θυσίες του τέτοιου είδους και τέτοιας κλίμακας. Σήμερα αγνοούμε ποιος ο σκοπός του αγώνα και ποια η μορφή, η οποία πρέπει να του δοθεί. Μιλούμε μόνο για αδυναμία της Ελληνικής διπλωματίας να εκμεταλλευθεί τον αγώνα μας και του αδύνατου να κάμψει αυτή τη Βρετανική αδιαλλαξία. Κανένας συντονισμός δεν υπάρχει του διπλωματικού και μαχητικού αγώνα. Ίσως μάλιστα, ως αντιλαμβάνομαι, η διπλωματία, να θεωρεί ότι ο μαχητικός αγώνας μας της παρεμβάλλει δυσχέρειες. Σε τέτοια όμως περίπτωση, οφείλει με παρρησία να το πει, για να καθορίσουμε και εμείς τη θέση μας, θέση όχι απέναντι της διπλωματίας, αλλά απέναντι του Κυπριακού λαού και σύμφωνα προς την τιμή και το καθήκον μας.

Όσον αφορά τις νέες προτάσεις του Αρχιεπισκόπου για ανεξαρτησία, δεν γνωρίζω ποίον

ακριβώς σκοπό έχουν. Εάν σκοπός τους, ύστερα από τη της χρεωκοπία της Ελληνικής πολιτικής, είναι να καμφθεί η Βρετανική αδιαλλαξία από την δήθεν πίεση των Αγγλων Εργατικών, φοβούμαι ότι θα πέσουμε σε νέα αγγλική παγίδα και οι προτάσεις αυτές θα σημαίνουν την απαρχή σειράς υποχωρήσεων μέχρις ότου φθάσουμε σε ένα νέο σχέδιο-έκτρωμα.

Αγωνιζόμαστε αυτή τη στιγμή να σταματήσουμε την επιβολή ενός εκτρώματος στη ράχη του Κυπριακού λαού και δεν το επιτυγχάνουμε, χάρις στην ελληνική πολιτική. Πώς είναι δυνατό, συνεπώς να ζητούμε κάτι καλύτερο με την ελπίδα, ότι θα επιτύχουμε τούτο, αφού η νοοτροπία της ελληνικής πολιτικής δεν άλλαξε; Αυτό δεν μπορώ να το κατανοήσω. Δεν είναι τα διάφορα σχέδια που λείπουν και που μπορεί να εμφανίσει τις δεκάδες τέτοιων, εκείνο που λείπει είναι εκείνος, ο οποίος θα μπορέσει να υποστηρίξει ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ και να επιμείνει μέχρι τέλους για την αποδοχή του από τους αντιπάλους μας. Ελαστικότητα, μπορεί να υπάρξει ως προς τις λεπτομέρειες του σχεδίου, όχι όμως και ως προς τις βασικές αρχές του.

Μέχρι σήμερα αλλάξαμε βασικά αρκετά σχέδια, με αποτέλεσμα να μη γνωρίζουμε και εμείς τι ακριβώς θέλουμε, αλλά και να φαινόμαστε στα μάτια φίλων και εχθρών ως λαός μη σταθερός στις επιδιώξεις του.

Εν πάση περιπτώσει δηλώνω, ότι η αντίθεση μου προς την ακολουθούμενη γενικώς πολιτική στο Κυπριακό είναι οριστική. Δεν πρόκειται αυτή να λάβει συγκεκριμένη εξωτερική μορφή, για να μη νομισθεί, ότι θέλω να εκμεταλλευτώ τις περιστάσεις για πολιτικές επιδιώξεις, τις οποίες δεν έχω, ούτε ότι παρεμβάλλω προσκόμματα σε μια νέα προσπάθεια της πολιτικής για διακανονισμό του Κυπριακού και θα εξακολουθήσω να παραμένω στρατιώτης.

Εάν όμως αντιληφθώ ότι οι αγώνες του Κυπριακού λαού θα χαθούν, τότε θα είμαι υποχρεωμένος να απευθυνθώ με παρρησία προς τον ελληνικό και Κυπριακό λαό."

ΔΙΓΕΝΗΣ

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ -ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

Παρά την πρόταση του Μακαρίου για μια πορεία προς την ανεξαρτησία που παρουσιαζόταν να βόλευε πολλούς αναμιγμένους στο Κυπριακό, η Τουρκία και οι Τουρκοκύπριοι αντέδρασαν έντονα γιατί φοβόντουσαν ότι αποτελούσε ελιγμό του Μακαρίου ώστε να εξασφαλίσει την ανεξαρτησία και από εκεί να προχωρήσει προς την Ένωση.

Η πρόταση του Μακαρίου απέκλειε τη διχοτόμηση που αποτελούσε το βασικό αίτημα των Τούρκων κι έτσι η ανεξαρτησία δεν αποτελούσε καθόλου υποκατάστατο του αιτήματος αυτού.

Το "άσπρο" που πρότεινε ο Μακάριος, το θεωρούσαν και πάλι "μαύρο".

Εκπρόσωπος του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών δήλωσε στην Αγκυρα ότι η τουρκική Κυβέρνηση απέρριπτε τις προτάσεις Μακαρίου για την ανεξαρτησία γιατί διέβλεπε όπως είπε "μια απλή υπεκφυγή που προορίζεται να επιτρέψει στην Ελλάδα να πραγματοποιήσει αργότερα την Ένωση και πρόσθεσε:

" Η Τουρκία φρονεί ότι αν εξασφαλισθεί η ανεξαρτησία της νήσου θα είναι εύκολο για την Ελλάδα να εξεύρει τρόπο να παρασύρει τον ελληνικό πληθυσμό της Κύπρου και να προσαρτήθει την Κύπρο. Υπάρχει ήδη παρόμοιο προηγούμενο στην περίπτωση της Κρήτης για την οποία εφαρμόστηκε ανάλογη διαδικασία στον περασμένο αιώνα, δηλαδή παροχή ανεξαρτησίας και ακολούθως ενσωμάτωση στην Ελλάδα".

Ασυγκράτητος ήταν ιδιαίτερα ο τουρκοκύπριος ηγέτης Φαζίλ Κουτσιούκ που χαρακτήρισε τις προτάσεις Μακαρίου ως πολιτικό ελιγμό και πρόσθετε:

"Η δήλωση του Αρχιεπισκόπου δεν θα αναγκάσει τους Τουρκοκύπριους να αλλάξουν πορεία. Πιστεύουμε ότι μια ανεξάρτητη Κύπρος σημαίνει Ένωση. Γιατί μια ανεξάρτητη Κυβέρνηση που θα σχηματισθεί πάνω στην βάση της πλειοψηφίας θα είναι σε θέση να εκλέξει την Ένωση με την Ελλάδα οποτεδήποτε θελήσει. Η

πλειοψηφία θα μπορεί μέσα σε λίγες ώρες να στερήσει τους Τούρκους από τα δικαιώματά τους".